

પ્રવચન નં. ૭૧ શ્લોક - ૧૧-૧૨ તા. ૨૮-૮-૭૮ સોમવાર, શ્રાવણ વદ-૧૦ સં. ૨૫૦૪

શ્રી સમયસાર: - અબ કળશ હૈ, ૧૧.

(માલિની)

ન હિ વિદધતિ બદ્ધસ્પૃષ્ટભાવાદયોઽમી
સ્ફુટમુપરિ તરન્તોઽપ્યેત્ય યત્ર પ્રતિષ્ઠામ્ ।
અનુભવતુ તમેવ દ્યોતમાનં સમન્તાત્
જગદપગતમોહીભૂય સમ્યક્સ્વભાવમ્ ॥૧૧॥

‘જગત તમ્ એવ સમ્યક્સ્વભાવમ્ અનુભવતુ’- જગતકા અર્થ જગતકે પ્રાણીઓ, આહાહા... જગતકે પ્રાણીઓ સબ ઈસ સમ્યક્ સ્વભાવકા અનુભવ કરો. આહાહાહા ! જે આત્મા ત્રિકાળ જ્ઞાન આનંદ સ્વરૂપ હૈ, એક સમયકી પર્યાયસે ભિન્ન હૈ, સૂક્ષ્મ ભાત હૈ ભાઈ, ધર્મ કોઈ અલૌકિક ચીજ હૈ, એક સમયકી પર્યાય જો હૈ, એ આયેગા. ઉસસે અંતરમેં ચીજ જ્ઞાયક, આનંદ, શાંત, વીતરાગ સ્વરૂપસે પૂર્ણ ભરા પડા પદાર્થ હૈ, ઉસકો યહાં સમ્યક્ સ્વભાવકા અનુભવ કરો એમ કહા. આહાહાહા ! સમ્યક્ નામ ત્રિકાળી સત્ય વસ્તુ, તત્ત્વ વસ્તુ ત્રિકાળી જ્ઞાયક આનંદકંદ પ્રભુ, ઉસકા અનુભવ કરો, તો કલ્યાણ હોગા, નહીં તો પરિભ્રમણ મિટેગા નહીં. ૮૪ ના અવતાર કરતે કરતે દુઃખી હૈ.

એ પૈસાવાળા અબજોપતિ ને રાજાને એ બધા દુઃખી ભિખારા હૈ રાંકા હૈ, રાંકા-વરાકા કહેતે હૈ. આહાહા ! કયોંકિ અપની લક્ષ્મી કયા હૈ ઉસકી ખબર નહીં, અને બહારની ધૂળની લક્ષ્મી જડ માટી, ધૂળ એય હસમુખભાઈ ! એ અપના માનતે હૈ, એ ભિખારી હૈ શાસ્ત્ર તો એમ કહેતે હૈ, રાંકા હૈ રાંકા. આહા ! એય મહેન્દ્રભાઈ ! યહાં તો કહેતે હૈ કે તેરી લક્ષ્મી અંદર, ચૈતન્ય સ્વભાવમાં અનંત આનંદ, અનંત જ્ઞાન, અનંત પ્રભુતા, અનંત સ્વચ્છતા આદિ અનંત લક્ષ્મી પડી હૈ અંદર, ભાઈ તને ખબર નથી. તેરી એક સમયકી વર્તમાન પર્યાય વ્યક્ત જે પ્રગટ હૈ ઉસકી પાછળ સામે, નજીકમેં સારા તત્ત્વ પડા હૈ. આહાહા ! સમજમેં આયા ? એ સમ્યક્ સ્વભાવની વ્યાખ્યા એ. ત્રિકાળી સત્ય સ્વભાવ, જ્ઞાયક અતીન્દ્રિય આનંદ, અતીન્દ્રિય જ્ઞાન, અતીન્દ્રિય પ્રભુતા, એસા જો કાયમી અસલી ત્રિકાળી સ્વભાવ, તેરે જનમ મરણકા અંત લાના હો તો પ્રભુ, આહાહાહા... એ સમ્યક્ સ્વભાવકા અનુભવ કરો. આહાહા !

એ ત્રિકાળી આનંદકા નાથ પ્રભુ આત્મા સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ એ આત્મા પૂર્ણાનંદ નાથ આત્મા હૈ અંદર. એની સન્મુખ હોકર, પરસે વિમુખ હોકર, એ કહેશે પછી અપના સ્વભાવ, ભાઈ આકરી વાત છે, અત્યારે તો આ વાત ગુમ થઈ ગઈ, એવી થઈ ગઈ છે. ધર્મ એટલે આ દયા પાળવી ને વ્રત કરવા ને અપવાસ કરવા એ ધર્મ, ધૂળેય ધર્મ નહીં, સૂન તો સહી. સમજમેં આયા ? અપના જે અસલી કાયમી સ્વભાવ ધ્રુવ સ્વભાવ, વર્તમાન ઉત્પાદ વ્યયકી પર્યાયસે ભી ભિન્ન સ્વરૂપ, આહાહાહા... અભી કહેગા કે ઉત્પાદ વ્યયકી પર્યાયમેં પાંચ બોલ જે કહા (ગાથા) ચૌદમેં ઉસકા ખુલાસા કરેગા. સમ્યક્ સ્વભાવ અનુભવ કરો પ્રભુ તેરે જો કલ્યાણ

કરના હો તો. આહાહા ! મહા પ્રભુ ચૈતન્યસ્વરૂપ અંદર, પૂર્ણ આનંદ ને પૂર્ણ જ્ઞાન આદિ સ્વભાવસે ભરા પડા ભગવાન અંદર હૈ ને પ્રભુ. આહાહા ! તુમ ભગવાન સ્વરૂપ હી હૈ અંદર. આ તેરા સ્વભાવ પરમાત્મ સ્વરૂપ હી હૈ, ઓર તેરા સ્વભાવ, આહાહાહા... પૂર્ણ વીતરાગ સ્વભાવસે ભરા પડા વસ્તુ હૈ અંદર ભાઈ તને ખબર નથી. સમજમ્ આયા ?

દુનિયાના ડહાપણ આડે ચૈતન્યની ચીજને ભૂલી ગયો છે. દુનિયાના ગાંડાના ડહાપણ બધા, શું કીધું ? હસમુખભાઈ ! આ તમારા કરોડો રૂપિયાના પથરાં ને ધૂળને એમાં ડહાપણ આ આ કર્યા ને આ કર્યાને મૂર્ખાઈ હૈ બધી. આહાહા ! જે વસ્તુ હૈ અંદર ચિદાનંદ, આનંદકંદ પ્રભુ ! સર્વજ્ઞ જિનેશ્વરદેવે પણ ઐસા કહા, વો આંહીયા કહેનેમ્ આતા હૈ. પ્રભુ તને ખબર નથી તેરી પરમાત્મ શક્તિ ને વીતરાગ સ્વભાવસ્વરૂપ તેરી ચીજ, આહાહા... એ તેરેકો તેરી ખબર નહીં આહાહા... તો કહેતે હૈ, એક વાર આ તો સાર, એકદમ લે લિયા હૈ. આહા... એ સમ્યક્સ્વભાવકા અનુભવ કરો.

જહાં, હવે યહાં આયા, ઉસ ગાથામ્ આયા થા ને ? ૧૪મી. બદ્ધસ્પૃષ્ટઆદિ કયા કહેતે હૈ જરી સૂક્ષ્મ બાત હૈ ભગવાન, એ રાગકા સંબંધ જો પર્યાયમ્ દિખતે હૈ, એ સંબંધ ઉપર (ઉપર) હૈ, અંતર ચીજમ્ નહીં, બદ્ધસ્પૃષ્ટ જે રાગ અને વિસમ્મા પરમાણુઓ એ કર્મ હોને લાયક, જે પરમાણુ અંદર હૈ, ઉસસે બદ્ધસ્પૃષ્ટ દિખતે હૈ, એ વર્તમાન સમયકી પર્યાય દિખતી હૈ પણ એ અંતરમ્ જાતી નહીં એ ચીજ, એ ઉપર ઉપર રહેતી હૈ. આહાહા ! અરે આવો ઉપદેશ હવે, અરેરે ! પર્યાય ઉપર રહેતી હૈ, પાણીકા દળમ્ જેમ તેલકા ટીપા પડતે હૈ તેલકા એ ઉપર રહેતે હૈ પ્રવેશ અંદર નહીં કરતે. (શ્રોતા:- ચમડીકે ઉપર હી સબ રહેતે) ચમડી નહીં, અંદરમ્ પર્યાય સારા અસંખ્ય પ્રદેશની ઉપર પર્યાય રહેતી હૈ.

વો તો પહેલે કહા થા, (આત્મામ્) અસંખ્ય પ્રદેશ હૈ પ્રભુ ઝીણી વાત ભાઈ ! (શ્રોતા:- ઉપર ઉપર કેસે રહેતી હૈ) તો વો કહેતે હૈ ને ! અસંખ્ય પ્રદેશ જો હૈ અંદર ધ્રુવ, અને એ અસંખ્ય પ્રદેશ ઉપર એક સમયકી પર્યાય હૈ, રાગકા સંબંધવાળી અનિયત, અનેક અનેક ભિન્ન ભિન્ન પર્યાય હોતી હૈ એ, (આત્મા) અબદ્ધસ્પૃષ્ટ, નિયત, અનન્ય (હૈ), નારકી ગતિ આદિ, નરક ગતિ આદિ જે અન્ય અન્ય એ પર્યાયમ્ ઉપર ઉપર હૈ. ઓર (આત્મા) અસંયુક્ત (હૈ) રાગસે સંયુક્ત નહીં. પણ પર્યાયમ્ આકૂળતાકે સહિત દિખનેમ્ આતા હૈ, ઓર વિશેષ ગુણભેદ ભી નહીં ઉસમ્, આહાહા ! ઓર વિશેષ ગુણકી વિશેષતા એ ભી ઉપર ઉપર તિરતી હૈ, અંદર નહિ જાતી હૈ, આહાહા ! ઝીણી વાત ભાઈ !

ધર્મ વીતરાગ જિનેશ્વરનો મારગ કોઈ અલૌકિક હૈ, વર્તમાનમ્ તો બાહ્યમાં આખી વાત ખોવાઈ ગઈ, જાણે કે ! આહાહા... આહાહા ! (શ્રોતા:- આપે શોધીને કાઢી) યહાં કહેતે હૈ. આ ખુલ્લી વસ્તુ છે પ્રભુ તને ખબર નહીંને, ભાઈ. એ સાધુ નામ ધરાતે હૈ ઉસકો ભી ખબર નહીં કયા ચીજ હૈ ? નામ ધરાવે ને લોકો માને પણ અંતર સાધન કરના જે અંતર રાગસે ભિન્ન, એ પાંચ બોલસે અબદ્ધસ્પૃષ્ટ, અનન્ય, અસંયુક્ત, અવિશેષ ને નિયત્ એ પાંચ પ્રકારે (દ્રવ્યસ્વભાવ) પર્યાયોના ભેદસે ભિન્ન હૈ. એ (પર્યાય) ઉપર ઉપર હૈ અંદર દ્રવ્ય સ્વભાવમ્ જાતી નહીં એ ચીજ. આહાહાહા !

શું કહે છે આ ? ઓલા તો એકેન્દ્રિય, બેઈન્દ્રિય, ત્રેઈન્દ્રિય, ચૌઈન્દ્રિય, પંચેન્દ્રિય, ઇચ્છામિ પડિકમ્મા, મિચ્છામિ દુકકડં જાવ એય ધૂળમેંય નહીં એ, સૂન તો સહિ હવે, આહાહા ! આંહી કહેતે હૈ એ બદ્ધસ્પૃષ્ટઆદિ ભાવ, કયા કહા એ ? રાગકા પર્યાયમેં જો સંબંધ હૈ ઓર પર્યાયમેં અનિયતતા નામ અનેક પ્રકારકી પર્યાય વિવિધ ઉત્પન્ન હોતી હૈ, ઓર વિશેષતા જો ગુણી તો ત્રિકાળી હૈ, ઉસમેં જ્ઞાન, દર્શન ચારિત્ર વિશેષતા ભી ઉપર ઉપર હૈ, પર્યાયમેં હૈ. આહાહા... ઓર રાગ ને દ્વેષની આકૂળતા એ દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિના પરિણામ, એ આકૂળતા હૈ સબ, આહાહા... એ આકૂળતા ઉપર ઉપર રહેતી હૈ. આનંદના નાથમાં અંદર એ પ્રવેશ નહીં કરતી. આહાહા ! (શ્રોતા:- અખંડ પદાર્થમેં ઉપર કયા ઓર નીચે કયા ?) એ આ કહા ને ? પાણીકા દળમેં જેમ તેલના ટીપા પડા હૈ એ ઉપર રહેતે હૈ અંદર નહીં જાતે, એસે (શ્રોતા:- પદાર્થ તો અખંડ હૈ) અખંડ હૈ, એ દ્રવ્ય તરીકે અખંડ હૈ. પર્યાય તરીકે ખંડ, ભેદ હૈ. આહાહાહા ! ઝીણી વાત છે ભાઈ.

પરમ સત્ય કોઈ સર્વજ્ઞ જિનેશ્વર પરમેશ્વરે કહા જો સૂક્ષ્મ તત્ત્વ પરમ કોઈ અલૌકિક બાત હૈ. લોકોને તો અત્યારે મળતી નથી બિચારાને, બિચારા એટલે ? ભલે એ અબજોપતિ હોય ને રાજા હોય બધા, પણ એ બિચારા ભિખારી હૈ, અપની ચીજકી ખબર નહીં એ ચલતા મડદા હૈ. અષ્ટપાહુડમેં કહા હૈ અપની અંદર ચીજ ચિદાનંદ અખંડ આનંદકા કંદ ધ્રુવ કયા ચીજ હૈ, ઉસકી ખબર નહીં, વો ચલતા મડદા હૈ. અષ્ટપાહુડમેં આયા હૈ. અષ્ટપાહુડ શાસ્ત્ર હૈ ઉસમેં આયા હૈ. આહાહાહા !

બહારમાં બધા શરીર ને પૈસા ને મકાન ને હજીરા મોટા પચાસ પચાસ લાખના હોય ને, સીત્તેર લાખના ઉતર્યા'તા ને અમે ન્યાં મુંબઈ આમોદના હૈ ને ? આમોદના, આમોદના રમણિકભાઈ એ કંપનીનું નામ શું છે, એ ભૂલી ગયા, શું છે ? રોનક કંપની, આપણને કંઈ નામ આવડે નહીં, એ આમોદના અમારે પાલેજ પાસે, પાલેજ અમારી દુકાન થી ને, હૈ ને, હજી ભી હૈ ને પાલેજ પાસે આમોદ હૈ, એ આમોદના ત્યાં છે. પાંચ છ કરોડ રૂપિયા તો એક સીત્તેર લાખકા તો એક બંગલા જિસમેં અમે ઉતર્યા'તા. જયંતિ થી ને વર્ષની કંઈક ૮૭, ૮૭, ૮૭ જયંતિ બેઠી ને શરીરને અભી તો ૮૮ હુઆ, ત્યારે એના મકાનમાં ઉતર્યા'તા. પંદર દિન રહે થે. (શ્રોતા:- બડી આનંદકી જગહ હોગી.) ધૂળમેંય નહીં ત્યાં મૈ તો એસા મૈ તો ઉસકો એસે કહા થા એ વખતે કે, આ એક સમુદ્ર નજીક હૈ, તદ્દન નજીક હૈ, સમુદ્રના કોઠે સીત્તેર લાખકા બંગલા હૈ. એક બંગલો સીત્તેર લાખકા દેખા હૈ કે નહીં ! ગોદિકાજી ! ત્યાં આયે થે ને ? બધા આયા થા માણસો ત્યાં.

તો નજીકમાં સમુદ્ર હૈ ત્યાં બગલા ઉડતા થા બગલા, આ બગલા નહીં ? કબુતર (જેસા) તો ઇતના ઉડતે થે, ઉડતે થે, મચ્છી ખાનેકો, મૈ (ને) પૂછા ઉસકો ભાઈ આ બગલા ક્યાં લગ જાતે હૈ ? કે સમુદ્રમેં વીસ માઈલ સુધી જાતે હૈ. વીસ માઈલ સુધી મચ્છી લેનેકો, આહાહા... અદ્ધર, ઝાડ નહીં, કાંઈ નહીં, આહાહાહાહા... એ અદ્ધરથી વીસ માઈલ સુધી જાય જ્યાં સુધી મચ્છી પૂરી ન મિલે અને પીછે જાના હૈ નરકમેં પ્રભુ, અરરર ! આહા ! એ તો નરકમેં જાનેવાલા હૈ.

અને એ નરકની પીડા પ્રભુ તેં અનંત બૈર ગયે હૈ ભાઈ તને ખબર નથી. એ નરકની એક ક્ષણની પીડા, દુઃખ ભગવાન કહેતે હૈ કે કરોડો જીભ અને કરોડો ભવસે ન (કહ સકે) પ્રભુ, ઐસા દુઃખકી વેદના તેં કરી હૈ, પણ તેરી ચીજ કયા હૈ ઉસમેં પીછા ન કિયા કભી. આહાહા ! દુનિયાના ડાહ્યા થઈ ગયા ને દસ દસ હજાર ને વીસ વીસ હજારના પગાર મહિને ને પાંચ પાંચ લાખની પેદાશ મહિને ને એમાં ધૂળમેં આયા કયા ? આહાહા ! એ રંગુલાલજી ! આહાહા !

યહાં કહેતે હૈ. એ ભાવો તેરા વિકલ્પ હો શુભ અશુભ રાગ, ઔર પર્યાયમેં અનિયતતા નામ એકરૂપ દશા ન હો, એ અને પર્યાયમેં રાગ ને આકૂળતા હો, એ સબ ઉપર ઉપર હૈ, પર્યાયમેં હૈ, અવસ્થામેં હૈ વસ્તુ જે ધ્રુવ હૈ ઉસમેં વો હૈ નહીં. આહાહાહાહા ! આવી વાતું ભાઈ ! પહેલી તો સાંભળવી મળે નહીં બાપા, શું કરીએ ? સર્વજ્ઞ ત્રિલોકનાથ, જિનેશ્વરદેવ પરમેશ્વરનો આ હુકમ છે. પરમેશ્વર બિરાજતે હૈ યહાં, (સીમંધરનાથ) મહાવિદેહમેં ભગવાન તો હૈ આ ઉસકી આજ્ઞાકા મારગ હૈ આ. આહાહા ! ત્રણ લોકનો નાથ સીમંધર પરમાત્મા, (શ્રોતા:- અભી તો આપ બતા રહે હૈ) આહાહા ! ત્યાં કુંદકુંદાચાર્ય ગયે થે. સંવત ૪૯ આઠ દિવસ રહે થે સાક્ષાત્ સમોશરણમેં ઈન્દ્રો સૂનનેકો આતે હૈ, વાઘ અને સિંહ જંગલમેંસે આતે હૈ અભી, ત્યાં કુંદકુંદાચાર્ય ગયે થે સંવત-૪૯ દો હજાર વર્ષ પહેલે. સમજમેં આયા ? આહાહા ! એ ત્યાંસે આકર આ શાસ્ત્ર બનાયા હૈ, ભગવાનકા આ સંદેશ હૈ. આહાહા ! (શ્રોતા:- આપ ભી વહીં થે. સ્વામીજી આપ ભી વહીં થે) ત્યારે અમારી હાજરી તો હતી સમોશરણમેં પણ એ સૂક્ષ્મ અંગત બાત હૈ, આ તો તાત્વિક બાત કહેના હૈ, સમજમેં આયા ? ત્યાં હમારી હાજરી હતી સમોશરણમેં, ત્યાંસે અમે આયે અહીંયા. સમજમેં આયા ? એ જરી અંગત બાત હૈ, અંગત બાતકા વિશ્વાસ આના એ જરી સૂક્ષ્મ હૈ. આ તો તાત્વિક બાતની આપણે ચર્ચા હૈ, સમજમેં આયા ? તાત્વિક બાત અહીંયા તો કહેતે હૈ. વો અંગત બાતકી કાંઈક ઉસકી, કારણ વો ચીજ દૂસરી હૈ ભૈયા એ તો અંતરકી ચીજ હૈ.

યહાં કહેતે હૈ કિ બદ્ધસ્પૃષ્ટ જે પાંચ બોલ કહા, બહોત ચલા અપને ઘણા દિનસે ચલતે હૈ એ પાંચ બોલ “એત્ય સ્કુટમ્ ઉપરિ તરન્તઃ અપિ” આહાહા ! “સ્પષ્ટતયા” વો સ્વભાવકે ઉપર તિરતે હૈ, કયા કહેતે હૈ ? આહાહા ! જેમ વો જળકા દળ હૈ પચીસ મણ પચાસ મણકા પાણીકા દળ ઓર વો ઉપરમેં તેલકા ટીપા નાખે તો એ દળમેં પ્રવેશ નહીં કરતે ઉપર ઉપર રહેતે હૈ. એ ચીકાશ પાણીકા દળકા પિંડમેં પ્રવેશ નહીં કરતા. આહાહા ! એમ ભગવાન આત્મા ! અતીન્દ્રિય આનંદ ને શાંત રસનો પિંડ પ્રભુ આત્મા, ઉસકી ઉપર આ રાગદ્વેષ આદિ પાંચ બોલ હૈ, એ ઉપર તિરતે હૈ, અંદરમેં નહીં જા સકતે. આહાહા ! શું કહે છે ? આવો તે ઉપદેશ કઈ જાતનો, હસમુખભાઈ ! ન્યાં તમારા થાનના ઓલા પથ્થર, થાણામાં શું કહેવાય તમારે એ લાદી પથ્થરની ત્યાં ઊતર્યા’તા ને અમે તમારા મકાનમાં, ભાઈ હતા ને પોપટભાઈ, ધૂળમાંય એ કાંઈ નથી ન્યાં, પંદર પંદર લાખના વીસ વીસ લાખના મકાન અને આ પેદાશો મોટી ને ધૂળ હૈ બધી, બધા રખડવાના રસ્તા હૈ ચાર ગતિમેં. આહાહા !

અહીંયા તો પરમાત્મા, શરીર, વાણી, કર્મ, પૈસા એ તો બહાર દૂર રહી ગઈ ચીજ, એ તો ઉસકી પર્યાયમેં ભી નહીં, કયા કહા ? આ શરીર આ તો માટી ધૂળકી ધૂળ હૈ. એ તો આત્માકી

પર્યાયમેં ભી એ નહીં. પૈસા બૈસા, ગોઠિકાજી ! આ તમારા કરોડો રૂપિયા બુપિયા એ આત્માની પર્યાયમેં નહીં હૈ. બાઈડી, છોકરા, કુટુંબ, ધૂળ ને મકાન એ બધાં તેરી પર્યાયમેં ભી નહીં, પર્યાય સમજે ? અવસ્થા, વર્તમાન અવસ્થા ઉસમેં ભી નહીં. આહાહા !

હવે જો અવસ્થા જો હૈ બદ્ધસ્પૃષ્ટઆદિ પાંચ બોલકી દશા એ પર્યાયમેં હૈ, નહીં હૈ ઐસા નહીં. પણ વો ઉપર ઉપર રહેતી હૈ, દ્રવ્ય ત્રિકાળી આનંદનો નાથ ભગવાન સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ સર્વજ્ઞ પરમેશ્વરે દેખા જિનેશ્વરે તે હોં, અન્યમતિ કહેતે હૈ એ વસ્તુ નહીં. એ વસ્તુ ક્યાંય એને હાથેય નહીં આઈ. આ તો જિનેશ્વર, ત્રિલોકનાથ, પરમેશ્વર વીતરાગ એણે જે અંદર આત્મા (દેખા) કહા, આહાહાહા... ઐસી ચીજ જો ધ્રુવ આત્મા, ધ્રુવ આત્મા, જ્ઞાયક આત્મા, ભાવ સ્વભાવ શુદ્ધ સ્વભાવરૂપ આત્મા, ઉસમેં વો પાંચ પ્રકારકી પર્યાય કહી એ ઉપર ઉપર તિરતી હૈ. દેખો 'સ્પષ્ટતા' પ્રત્યક્ષ અહીંયા તો કહેતે હૈ. આહાહાહાહાહા ! ઉસ સ્વભાવકે ઉપર તિરતે હૈ, ક્યા કહેતે હૈ આ ? આહાહા ! નિત્યાનંદ પ્રભુ અંદર કાયમી પરમ સત્ય ત્રિકાળ ટીકનેવાલી ચીજ, ઉસમેં વર્તમાન પર્યાયકી આ દશા ઉપર રહેતી હૈ, અંદર નહીં જા સકતે. આહાહાહા ! સમજમેં આયા ? પર્યાય હૈ, આ શરીર, વાણી, મન તો ધૂળ ને પર એ તો એની બાત તો અહીંયા હૈ નહીં. એ તો ઉસકી પર્યાયમેં ભી નહીં. પણ ઉસકી પર્યાય-હાલત વર્તમાન હાલતમેં પાંચ બોલ હૈ રાગકા સંબંધ અનિયત, અનેક અનેક પર્યાયકા ભિન્ન ભિન્નપણા, વિશેષપણા, અન્ય અન્ય ગતિપણા અને સંયુક્ત નામ વિકારની દશાકી આકૂળતાકા સંયુક્તપણા, એ પર્યાયમેં હૈ, વર્તમાન દશા ઉસકી અવસ્થામેં હૈ. સમજમેં આયા ?

જેમ સુવર્ણ સોના હૈ, એ સોના જો હૈ એ તો પીળાશ ને ચીકાશથી ભરેલો પદાર્થ, એ કાયમ હૈ, ઔર ઉસકા કુંડળ ને કડાં ને વીંટી હોતી હૈ એ અવસ્થા હૈ. એ અવસ્થા સોનેકા ત્રિકાળી સ્વભાવમેં પ્રવેશ નહીં કરતી અવસ્થા. આરે આરે આવું છે. સમજમેં આયા ?

ભાઈ ! ધર્મ સમજના કોઈ અપૂર્વ વાત હૈ. બાકી કોઈ આ પૈસા મિલના, અબજોપતિ ને રાજા પણ એ તો અનંતબૈર મિલા, એ કોઈ નવી ચીજ નહીં. એ તો રખડનેકા ભાવ ચાર ગતિમેં રુલનેકા ભાવ અને વો ચીજ તો અનંત બૈર મિલી. આહાહા !

પણ અહીંયા પરમાત્મા જિનેશ્વરદેવ ત્રિલોકનાથ કહેતે હૈ, એ સંતો આડતીયા હોકર જગતકી પાસે માલ મૂકતે હૈ. આહાહાહા ! (શ્રોતા:- ભગવાનમાં આ ગોટો ભર્યો કઈ રીતે ?) ક્યાં ? ભર્યો નથી ને ? કોણે ભર્યો છે ? પર્યાયમાં છે, એની દશામાં છે, અંદરમાં ભર્યો નથી એ તો વાત ચાલે છે. ગોટો પર્યાયમાં ઊભો કર્યો છે, ઈ છે એની દશામાં, વસ્તુમાં નથી. આહાહાહા ! વસ્તુ શબ્દે ત્રિકાળી ચીજ. આહાહાહા ! ત્રિકાળી તો અતીન્દ્રિય આનંદનો કંદ, પ્રભુ ધ્રુવ એ ઉપર ઉપર પર્યાય હૈ, ધ્રુવમેં કેસે જા સકતે હૈ, આહાહાહા ! સમજમેં આયા ? આકરી વાત છે, પ્રભુ શું થાય ?

અભી તો બહોત માણસ આયેગા તો સબકો આ સમજના પડેગા પ્રભુ, બહારમેં ધૂળમેં કાંઈ નહીં હોં, મરી જશે, એ આ વાણીયા મોટા વહેપારી હોય છે ને, એ માંસ ને દારૂ ન ખાય પણ વેપારના આર્તધ્યાન ને રોદ્રધ્યાનના પરિણામમાં એ મરીને પશુ થવાના છે, ઢોર, માછલીના કુંખે ને બકરીની કુંખે ને કાં કૂતરીને કુંખે જવાના છે. આહાહા ! એય, ધનાલાલજી ! વેપારના

घंधाना पाप अटला तो लीन, लीन ने आर्तध्यान ने रोद्रध्यान, हजु धर्म श्रवण करनेका हो यार कलाक भी है नहीं, ने धर्म तो है नहीं, पण धर्म श्रवण सत् श्रवण क्या है उसके माटे यार कलाक हिवसमां निकालना तो नहीं अेक आधा घंटा अेक कलाक मण्या ने ते पण अेने कुगुरु मिला अैसी बात, अैसे तमारे व्रत करो ने तप करो ने कुगुरु लूंटी लेता उसमें कलाक, समजमें आया ?

अेय ! (श्रोता:- करे क्या साहब) आ कहेते है, क्या करे ? उसकी दृष्टि छोडकर अंदर द्रव्यमें जाना. अे करना है. आहाहा ! (श्रोता:- जानेकी विधि बता हो आप.) आ कहेते है ने आ.

हमारा तो भागीदार था भाए, इधना दिकरा, उसको भी मैं (ने) कहा था दद नी साल, कहुं ने दद साल दद डेटला वर्ष थया ? १८६६ हैं ? (श्रोता:- दद वर्ष) दद वर्ष पहेले कहा था, मेरी उंमर वीस वर्षकी थी, अत्यारे ८८ चलते है. अे जनमना हों, गर्भना तो ८८ पूरा हो गया, सवा नव महिना यहांसे गिनतीमें आता है ने ? ते ८० चलते है. अे वपते हमारा भाए था ने मोटी दुकान थी अे दुकान है अभी दुकान अडी है. पांत्रीस यालीस लाभ रुपिया है, दुकान है अमारी पिताजकी थी और दूसरी हमारा इधना लडकानी थी. पांत्रीस यालीस लाभ रुपिया अभी है. तीन यार लाभकी आमदनी है. अभी पालेजमें, भरुय वडोदरा बीयमें, मैंने भी त्यां पांय वर्ष दुकान चलाए थी. १७ वर्षथी २२ वर्ष उंमर संवत १८६३ से १८६८, पण वो कहा मैं तो कहा था उसमें उसको भाएको मैं तो भगत पहेलेसे कहेलाता छोटी उंमरमेंसे मैं तो उसको कहा था मैं दुकाने थडामें बैठे थे कुंवरज. मारासे यार वर्ष मोटा थे मेरेका ८० हुआ उसको ८४, मरीने तिर्यय होने जायेगा अे ध्यान रभे तुं. आपणे वाणीया छीअे अेटले मांस ने दाडू ने इंडा तो भाता नथी अेटले नरकमां तो नहीं जाव अे याद राभो कीधुं. अे गोदिकाज ! आ दद संवत १८६६ (श्रोता:- आपनो अनुयायी तो क्यांय जाय नहीं) आनो अनुयायी क्यां छे ? अे आत्मानो अनुयायी थाय. अेय तो जेने अे यार कलाक सूननमें मिला है, संस्कार है अे प्राणी तो स्वर्गमें ही जायेगा. पण आंही तो जेने संस्कारेय नहीं कांइ सूननमें आया नहीं. सत् अने अहारमें अैसा माथा झोड घाणीमें पिलाय अेम आत्मा तो पिल दिया है राग अने द्वेषमें, आहाहा ! अे प्राणी तो कीधुं मैंने उसको कहा था याद राभो कीधुं बोले नहीं मारी सामे, हुं तो भगत कहेवातो इतो. छोटी उंमरमेंसे हमारी तो दुकान चलती थी मैं तो वांयता था शास्त्र वांयता था, (मैंने कहा) तिर्ययमें जायेगा, देव होनेकी मने तो लगता नहीं तेरेको, और मनुष्य होनेका मेरे लगता नहीं तेरे तुं मनुष्य हो, बोले नहीं. आहाहा ! अेक तिर्यय गति अने हुआ अैसा, मरता आम अहु पैसा पेदा करवामां अे-अे लाभनी पेदाश दस-दस लाभ रुपिया मूडीने गयो 'तो. इवे तो अत्यारे वधी गयुं तो. मैं किया, मैं किया (कहा) अैसी दुकानकी चलाए व्यवस्था, धूणेय नहीं है सांभणने. तें क्या किया ? तें किया अज्ञान ने रागद्वेष. अे महेन्द्रभाए !

(श्रोता:- आपको कैसे पता चला के वो ढोरमें गया.) कहाने यहां गति नहीं, अैसा उसकी तेरा लक्षण नहीं द्रिपते कीधुं. हम वो वपते पण शास्त्र वांयते थे ने हम, दुकान चलाते थे, भागीदार जब बैठे हो त्यां थडे तो हम अंदर वांयते थे, भागीदार न हो तो हमारे दुकाने

थडे बेठना पडे. आ तो दउ से दउ की बात है. संवत १८६३ से दउ कितनेका तो उस (समय) जनमेय नहीं हुआ होगा अभी. आहाहा ! आ तो पूर्वका संस्कार था ने तो जैसे कीधुं आपणे माणस छीअे वाणीया छीअे ने मांस दाउ नथी ने देवमां जवाना लक्षण मने लागता नथी. केमके तेरा पुण्यका परिणाम ऐसा है नहीं, और मुनष्य होनेकी लायकात मेरे दिभती नहीं के ऐसा भी तेरी विनयपणा, कषायकी मंदता अे भी दिभती नहीं, बोले नहीं. (श्रोता:- मोढे कहुं 'तुं) मोढे कहुं ने बेठे थे ने थडे बेठा था ने कीधुं ने हमारी बे दुकान थी, बे दुकान तीस माणस था हम, अेक रसोडे जमते थे तो अेक दुकानमें रसोडे जमनेको गये तो त्यां मेरेसे ऐसा बोलाछ गया मेरा भाछ भी बैठा था त्यां बडा वो तो सरण था मारा बडा भाछ ने अे, अेना बडा भाछ ने मैं बे दुकान थी, क्या. आपो दि' आ आर्तध्यान, सूना है कोछ धर्म क्या कोछ यीज क्या गाममें साधु आवे (श्रोता:- अेना मानेला) तो रात्रे आठ वाग्या पछी जाय. दिवसे सामुं जेवे नहीं, गाममां साधु आव्या होय तो. अे मानेला साधु अेना संप्रदायना जे के साधु है नहीं, समजमें आया ? पण अेनी स्थिति बहार अेवी साधु आवे तोय जाय नहीं, राते आठ वागे जाय.

शुं आ मांडी छे कीधुं आपो दिवस ते ? दुनिया भले डाहा ने दुनिया बधा वभाण करे गांडा पागलो, पागल वभाण करे, अेथी तेरी रीपोर्ट आ गया परिणाम, उसका शुं कहेवाय अे रीपोर्ट शुं कहेवाय अे ? सर्टीफ़ीकेट. आ पागलो बधा सर्टीफ़ीकेट आपे तने के, ओहोहो ! भारे तमे कर्या ने, आहाहा ! पैसा पेदा कर्या ने अेमांथी तमे पांय इजार आप्या त्यां ने दस इजार आप्या ने अेमांय मान होय पाछुं त्यां, मारुं नाम राभजो मोढा आगण, तकती, तकतीमां तसदी ले अेटली बधी के तभती पडावे. आ तारा तो पुण्यनाय ठेकाणां नथी माणा !

आंही कहेते है अे यीज तो कंछ दूसरी रही पण आंही तो पर्यायमें जे पांय बोल है प्रभु तेरी यीज वो अंतर आनंदनो नाथ भगवान पूर्णानंद प्रभु उसमें ये है ही नहीं. आहाहा ! उसकी दृष्टि कर, उसका अनुभव कर तो तेरे सम्यग्दर्शन होगा ने जनम मरणका तब अंत आयेगा, नहींतर अंत नहीं आयेगा. आहाहाहा ! समजमें आया ?

अे कहेते है. क्या ? अे टेभो ! आहाहा ! उपर तिरते है, तिरते है, है के नहीं अंदर ? 'स्कुटम उपरि तरन्तम्' आहाहा ! क्या कहेते है आ ? शरीर, वाणी, कर्म, बाछी, छोकरा उपर तरते है अे तो बात है ही नहीं, अे तो दूर रहेते है, पर्यायमें रहा आहाहा ! गोदिकाण ! आहाहा ! आ अमेरिकामां जाव छे ने रणवा, रणवा, रणवा, आर्तध्यान ने आ पैसा आवे बे यार लाभ आवे जछने आवे त्यां, हवे धूणमां आ क्यां तारा लाभ शुं करोड आवे तो य क्या यीज है ? आंही तो कहे अे यीज तो दूर रही गछ अे आत्माकी पर्यायमें भी लक्ष्मी, स्त्री, कुटुंब, परिवार तो है नहीं, पण तेरी पर्यायमें अे वस्तु नहीं, पण अे पर्यायमें रागादि है, आकूणताका भाव है, अे त्रिकाणी आनंदकंदमें उसके उपर उपर है अंदरमें नहीं. आहाहा ! समजमें आया ? है ? क्या कहेते है ?

तथापि क्या कहेते है ? इज तो पर्यायना नाम सूना न होय, मजूरनी पेठे जिंदगी काढी बधी, मोटा मजूरओ ओला मजूर तो इज सवारमां आठथी बार, यार कलाक काम करे अने

બપોરે બે થી છ આ મજૂર સવારનો ઊઠે છે છ વાગ્યે તે રાતના આઠ વાગ્યા સુધી. અરે ઓલો તો ચાર કલાકમાં તો અડધો કલાક બીજો કાઢી નાખે બીડી પીવી છે ને પેશાબ કરવા જાવું છે અને આ તો ભાઈ સાહેબ બેઠો દુકાને તે રાતના આઠ, આઠાઠાઠા ! મોટા મજૂર, એ હસમુખભાઈ ! આંહી તો એ વાત છે બાપા, ક્રિયા ને મોટા મજૂર એટલે આ મજૂરી નહીં. સમજતે હૈ ? બડા મજૂર લ્યો, બડા મજૂર, આ સબ વેપારી આદિ હૈ એ બડા મજૂર હૈ. સવારથી સાંજ સુધી કામ કરતે હૈ એકલા પાપ, પાપ, પાપ, પાપ આંહી તો કહેતે હૈ કે એ પરકી ક્રિયા કર સકતે નહીં, પણ અપની પર્યાયમેં જો રાગ દ્વેષ આદિ આયા, આઠાઠાઠા... એ ભી પર્યાય ઉપર રહેતી હૈ, દ્રવ્ય સ્વભાવમેં જાતી નહીં. આઠાઠાઠા ! સમજમેં આયા ?

‘તથાપિ એ પ્રતિષ્ઠા નહીં પાતે હૈ’ આઠાઠાઠા ! એ રાગ દ્વેષ, પુણ્ય ને પાપ, પર્યાયમેં અનેકતાકી વિવિધતા ને વિશેષતા ગુણકી, એ અંદરમેં શોભા નહીં પામતા, અંદરમેં પેઠ સકતે નહીં, ઉસકો અંદરમેં આધાર મિલતે નહીં. આઠાઠાઠા ! આવી ચીજ છે (શ્રોતા:- મહારાજ, ધ્રુવ સ્વભાવકા ક્યા બિગડા ?) સ્વભાવ તો ઐસા ને ઐસા હૈ, પર્યાયમેં બગાડ હૈ ને પર્યાયમેં દુઃખ હૈ ને પર્યાયમેં સંસાર હૈ, સમજમેં આયા ? વસ્તુ તો સ્વભાવ ઐસા ને ઐસા હી હૈ, ઐસા બગાડ હો તો એ પર્યાયમેં હૈ, સંસાર પર્યાયમેં હૈ, રાગદ્વેષ પર્યાયમેં હૈ, સંસાર રખડના પર્યાયમેં, દુઃખ પર્યાયમેં હૈ, વસ્તુ ઉસસે ભિન્ન હૈ, કાયમ ગમે ઈતના પર્યાયમેં દુઃખ આયા, વસ્તુ તો આનંદકંદ શુદ્ધ ચૈતન્યઘન રહા હૈ. આઠાઠા ! આવી વાત છે ને ? આઠાઠા !

ભાઈ ! તને ખબર નથી તારી ચીજની. અને ક્યાં ક્યાં તું. વો મૃગલા હોતા હૈ ને હિરણ, ઉસકી નાભિમેં કસ્તુરી હોતી હૈ, નાભિમેં, પણ ગંધ આવે તો એ જાણે કે બહારસે આતી હૈ, બહાર ભમતે હૈ એમ આનંદ તો અંદરમેં હૈ પણ બહારસે જાણે આનંદ મિલતે હૈ પૈસામેંસે, બાયડીમેંસે, છોકરામેંસે, કુટુંબમેંસે. ધૂળમાંય નહીં હૈ સૂન તો સહી. આઠાઠા ! રંગુલાલજી ! આઠાઠા... આંહી તો ભગવાન ત્રણલોકનો નાથ, જાણ્યા ઐસા કહા, ઐસા સંતો અનુભવીને કહેતે હૈ. આઠાઠાઠા ! પ્રભુ ! ભગવાન તરીકે હી બોલાતે હૈ, આચાર્ય તો, આત્મા ભગવાન સ્વરૂપ અંદર હૈ. આઠાઠા ! તેરા ભગવાન સ્વરૂપ જો અંદર હૈ, એમાં આ પર્યાયકી પામરતા અંદર પ્રવેશ નહીં કરતી. એ પર્યાયકી શોભા અંદરમેં નહીં જા સકતી. આત્મા શોભા નહીં દેતા ઉસકો, આઠાઠાઠાઠા ! હૈ ? પ્રતિષ્ઠા નહીં પાતે, એટલે શોભા નહીં હોતી.

ક્યોંકિ દ્રવ્યસ્વભાવ તો નિત્ય હૈ. વસ્તુ જે હૈ દ્રવ્યસ્વભાવ પદાર્થ એ તો નિત્ય કાયમ હૈ આઠાઠાઠા ! ભાષા તો સાદી હૈ પણ વસ્તુ તો અલૌકિક હૈ બાપુ, અરે બિચારાને મળતી નથી અત્યારે તો, આહા... આ આખો દિ’ મજૂરી કરી કરીને મરીને હાલ્યા, વયા જવાના. આઠાઠા... એ ખિસકોલી ત્યાં ફરે હૈ ને બહુ ફરે એટલે એકદમ વિચાર આવી જતો, ખિસકોલી ખિસકોલી ક્યા કહેતે હૈ ? ખિલેહરી હૈ ? સ્વાધ્યાય મંદિરમેં બહોત ફિરતે હૈ બહોત ચારે બાજુ ફિર આ તે કીધું કોણ. બહોત ફિરતે હૈ ત્યાં કાયમ ઘણાં મહિના થયા, કોણ જાણે ક્યાંનો જીવ હશે, કીધું આ. ખિલેહરી બહોત ફિરતી ત્યાં હૈ. આઠાઠા ! અરેરે એનો આત્મા ક્યાં, ક્યાંની થઈ દશા, ક્યારે એ મનુષ્યપણું પામે, આઠાઠાઠા... અને ક્યારે આ વિચાર સૂનનેમેં આવે અને સૂનનેમેં આયા પીછે અંદર અમલમાં મૂકના ક્યારે ? અરરર ! હૈ ?

ભગવાન આત્માકા ત્રિકાળી તો નિત્ય સ્વભાવ છે, છે ? એકરૂપ. બે, એક તો ત્રિકાળી નિત્ય છે અને એકરૂપ છે, પર્યાય અનિત્ય છે ને અનેકરૂપ છે. આહાહાહા ! સમજમેં આયા ? ભાઈ, આ તો ભગવાન જિનેશ્વરદેવની ધર્મકથાની વાત છે બાપુ, આ કોઈ ચકલી લાવી ચોખાનો દાણોને ચકલો લાવ્યો મગનો દાણો, બનાવી ખિચડી ને આ એવી કથાઓ હાલે છે અત્યારે તો. વ્રત કરો ને અપવાસ કરો ને આ કરો ધૂળેય નથી બધું સાંભળને.

આંહી તો પરમાત્મા જિનેશ્વરદેવ ઇન્દ્રોની સમક્ષમાં એમ કહેતે થે, ઇન્દ્રો જે એકાવતારી જેની સભામાં ભગવાન પાસે આતે છે. અભી મહાવિદેહમાં બિરાજતે છે, તો ઉસકી પાસ આ કહેતે થે, ઉસકે કાંઈ કોઈ ઇન્દ્ર હો ને રાંક હો તે ઉસમેં ફેર છે ? સબ એક છે, એ તો બહારકી પર્યાય છે.

આ દ્રવ્યસ્વભાવ તો નિત્ય છે. કયા કહેતે છે ? પર્યાયમેં અવસ્થામેં અનેકતા પર્યાયકી અને રાગકા સંબંધ એ અનિત્ય છે અને અનેક છે, ત્યારે વસ્તુસ્વભાવ નિત્ય છે અને એક છે. આહાહા ! આવી વાતું છે. નિત્ય એકરૂપ છે ઔર વહ ભાવ અનિત્ય છે દેખો, બેય આયા દેખો, પર્યાયે અનેક છે ઔર અનિત્ય છે, જોયું ? વસ્તુ સ્વભાવ જે ત્રિકાળી નિત્ય છે, ઔર એકરૂપ છે સદૈશ સ્વભાવ એકરૂપ છે, ત્યારે પર્યાય અનેક છે, ઔર અનિત્ય છે આ નિત્ય છે અને એક છે, આહાહાહા... પર્યાય, દ્રવ્ય સ્વભાવમેં પ્રવેશ નહીં કરતી. આહાહાહાહા !

શરીર, વાણી, કર્મ અને બાઈડી, છોકરા, કુટુંબ તો ક્યાંય (દૂર) રહી ગયા ક્યાં આત્મામેં છે યે નહીં. પરને મેરા માનતે છે મૂરખ છે મોટો, આહાહા... જગતકી ચીજ છે, એ તો જગતકી ચીજ છે. આ મારી બાઈડી ને મારા છોકરા થયા ક્યાંથી તને આ ? સનેપાત લાગ્યો છે એને, આહાહા... એવી વાત છે બાપલા અહીં તો, આહાહા ! હૈં સનેપાતવાળો દાંત કાઢે તો શું એ સુખી છે ? દુઃખી છે. આ મજા છે અમારે. શેની મજા ધૂળમાં સનેપાતીયો દાંત કાઢીને ખુશી માને છે, છે દુઃખી, એમ આ પૈસા ને બાઈડી છોકરાના સંબંધમાં બેઠો હોય જાણે આહાહા... સાત આઠ છોકરા હોય ને બાઈડી બેઠી હોય ને છોડીઓ બેઠી હોય ને જમાઈ બેઠા હોય, જાણે મોટો વાતો કરતો હોય હોંશ હોંશ, ઓહોહો... બધું અમે તો જોયું છે ને બધું, આહાહા... પ્રભુ તેરી અનિત્યતા એ ઉપર ઉપર રહેતી છે. આહાહાહા !

યહ શુદ્ધ સ્વભાવ સર્વ અવસ્થાઓમેં પ્રકાશમાન છે, કયા કહેતે છે એ. પ્રત્યેક અવસ્થા ભલે રાગવાળી હો, આકૂળતાવાળી હો, વિશેષતા હો દરેક અવસ્થામેં, એ શુદ્ધસ્વભાવ તો પ્રકાશમાન પડા હી છે અંદર. આહાહાહા ! ત્યાં દૈષ્ટિ દેનેસે અનુભવ હોતા છે, આ વાત છે. તો સમ્યક્દર્શન હોતા છે. સત્યદર્શન, બાકી થોથા છે સબ. સમજમેં આયા ? એ સમ્યક્ સ્વભાવ જો ત્રિકાળ છે, શુદ્ધ સ્વભાવ સર્વ અવસ્થાઓમેં એકરૂપ ત્રિકાળ પ્રકાશમાન છે. આહાહાહા ! સારા, હૈં ? (શ્રોતા:- એ ધ્રુવને સમ્યક્સ્વભાવ કીધો.) ત્રિકાળ સમ્યક્ સ્વભાવ જીવકા, નિત્ય નિત્ય અંદર નિત્ય સ્વભાવ ઉત્પાદ વ્યય ધ્રુવ યુક્તં સત્ હૈં ને ? તો જે ધ્રુવ જે છે, એ ઉત્પાદ વ્યયમેં આતા નહીં, ને ઉત્પાદ વ્યય ત્યાં જાતે નહીં. આહાહાહા ! ધ્રુવ છે એ નિત્ય છે ને એકરૂપ છે, પર્યાય અનિત્ય છે ને અનેકરૂપ છે, એ અનેક ને અનિત્યતા, નિત્ય અને એકરૂપમાં પ્રવેશ નહીં કરતી. આહાહાહા !

શું ગાથા ! આહાહા ! માખણ છે, માખણ નીકળતે છે ને ! એસા રખતે છે માખણ છાસમેંસે

તો એસા છાસ નીતરી જાય છે માખણ ઉપર રહેગા. આ અડીને ન હોય હોં બહુ, માખણ હોતા હૈ ને દહીંમેંસે મણ દો મણ, પીછે નિકલે એસા કરતે હૈ ને નીચે છાસ નીકળ જાતી હૈ, માખણ નિકળ (રહ) જાતા હૈ, “એમ પર્યાય બુદ્ધિ નિકળ જાતી હૈ ને દ્રવ્યબુદ્ધિ એકલી રહ જાતી હૈ” આહાહાહા ! આવી વાત છે. ભાઈ મારગ કઠણ પડે, પણ મારગ તો આ હૈ. આહાહા ! ખ્યાલમાં હજી આવું આવવું મુશ્કેલ પડે, કે એ કયા કહેતે હૈ આ, અને કઈ રીતે આ પર્યાય ને પર્યાય ઉપર તરે ને અંદરમાં નહીં, અને અંદર નિત્ય એક, અને અનિત્ય અનેક શું કહે છે, આ કયા કહેતે હૈ આ સાંભળ્યું ન હોય કોઈ દિ’. આહાહાહા !

અરે એ તો વરતના એકડાના મીંડા હજી તો આંહી, એકડાના મીંડા, એકલા મીંડા જુદી જાતના હોય, પણ એકડો હોય ને એકડો એકડાનું પહેલું તો મીંડું કરે ને આમ મીંડુ પછી એકડો હોય ને પણ એકડામાં મીંડા હોય એ બીજી જાતનું હોય, ઓલું ગોળ ચક્કર હોય એકલું મીંડુ અને આ જરી આમ લંબગોળ હોય. એમ આ તો દ્રવ્ય ને પર્યાય એ તો એકડાના મીંડાની વાત હૈ, સમજાય છે કાંઈ ? આહાહાહા !

પીછે પર્યાય, ભાઈ અલૌકિક વાતું નાથ ! તારી પ્રભુતાનો પાર નહીં, પણ તેરી ખબર નહીં તને, આહાહા... તેરી એ પ્રભુતા ઇતની હૈ કે તેરી વાણીમેં પૂરી ન આ સકે એસી તેરી પ્રભુતા પડી હૈ અંદર. ભગવાન પરમાત્મા અનંત ગુણનો ધામ, આહાહા... સ્વયં જ્યોતિ સુખ ધામ સ્વયં અપનેસે હૈ, કોઈ કર્તા નહીં ઉસકા, આહાહા... સુખધામ એ અત્તીન્દ્રિય આનંદકા સ્થળ હૈ, વિશ્રામ કરનેકો આ એક વિશ્રામઘર હૈ. આહાહાહા ! સમજમેં આયા ? પર્યાય દ્રવ્ય સ્વભાવમેં પ્રવેશ નહીં કરતી, ઉપર (ઉપર) રહેતી હૈ.

સર્વ અવસ્થાઓમેં દ્રવ્ય પ્રકાશમાન હૈ, એસે શુદ્ધ સ્વભાવકા, આહાહાહા... મોહ રહિત હોકર મિથ્યા ભ્રમણા છોડકર, આહાહા... પર્યાય બુદ્ધિ રખકર હૈ એ મોહ હૈ, એ પર્યાયબુદ્ધિ મિથ્યાત્વ હૈ. આહાહાહા ! હૈ ખરી એ ચીજ પર્યાયમેં, પણ ઉસકી બુદ્ધિ મિથ્યાત્વ હૈ, તે મિથ્યાત્વ બુદ્ધિ, પર્યાયબુદ્ધિ છોડકર મોહ રહિત હોકર ‘જગત’ જગત એટલે જગતના જીવો, બહારથી તો એમ કહેવાયને કે આ કાઠિયાવાડ આવ્યું. કાઠિયાવાડ આવે છે ? કાઠિયાવાડના માણસો આવે છે. દક્ષિણના માણસો આવે છે, તો કહેવાય છે કે આ દક્ષિણ આવ્યું. એમ આ જગત કીધું. પણ જગતના માણસો કહેવાય. આહાહા ! હૈ જગતના પ્રાણી, અનુભવ કરો, આહાહાહા... જ્યાં ભગવાન પૂર્ણાનંદ નિત્ય ધ્રુવ બિરાજતે હૈ અંદર, ઉસકા અનુભવ કરો, અનુભવ હૈ પર્યાય. પણ દ્રવ્યકા અનુભવ કરો, પર્યાયકા અનુભવ જો હૈ એ તો અજ્ઞાન અનાદિકા હૈ અનાદિકા. આહાહા !

વસ્તુ જે ત્રિકાળી નિત્યાનંદ પ્રભુ, જિસમેં પર્યાયકા પ્રવેશ નહીં, અરે ત્રિકાળી દ્રવ્ય જ્ઞાયકભાવ પર્યાયકો છૂતેય નહીં, સમજમેં આયા ? (શ્રોતા:- છૂતેય નહીં, સ્પર્શ કરતે નહીં. તો કયા કરતે હૈ) નહીં, સ્પર્શ કરતે નહીં ભિન્ન હૈ. (શ્રોતા:- ધ્યાન કિસકા કરે ?) પણ ધ્યાન કરે પર્યાય તો ત્રિકાળીકા તો એ પર્યાય છૂતી નહીં, પણ ધ્યાન ઉસકા કરના. અનુભવકી પર્યાય દ્રવ્યકો છૂતી નહીં, છતાં દ્રવ્યકા લક્ષ્ણે જે અનુભવ હુઆ એ આનંદકા અનુભવ હૈ. આહાહાહા ! પર્યાયકા અનુભવ એ દુઃખકા અનુભવ થા. એ કર્મચેતના ને કર્મ ફળચેતનાકા અનુભવ થા, અને આત્માકા અનુભવ એ જ્ઞાન ચેતનાકા અનુભવ હુઆ. આહાહાહાહા ! સમજમેં આયા ?

‘જગત’ એટલે જગતના પ્રાણીઓ, અનુભવ કરે. ક્યોંકિ મોહ કર્મકે ઉદયસે ઉત્પન્ન મિથ્યાત્વકો મિથ્યા શ્રદ્ધારૂપી અજ્ઞાન જહાંતક રહેતા હૈ, પર્યાયબુદ્ધિ રાગ મૈ હું, પર્યાય જિતના મૈ હું એસા અજ્ઞાન રહેતે હૈ, વહાં તક એ અનુભવ યથાર્થ નહીં હોતા. આહાહાહાહાહા !

શરીર, સ્ત્રી, કર્મ કુટુંબ મેરા હૈ એ તો મહાભ્રમણા અજ્ઞાન હૈ, પણ પર્યાયબુદ્ધિ હૈ યહ અજ્ઞાન હૈ, કહેતે હૈ. આહાહા ! (શ્રોતા:- પર્યાયબુદ્ધિ સમજમેં નહીં આઈ.) એક સમયકી અવસ્થાકી બુદ્ધિ નામ પર્યાયબુદ્ધિ, અનાદિકા એ ચીજ હૈ એ તો, આહાહાહા ! આવો મારગ છે. એવો મારગ વીતરાગનો કલ્પો સભાની માંચ સીમંધર પરમાત્મા, આહાહા ! મોહ કર્મના ઊદયસે, અનુભવ યથાર્થ નહીં હોતા, ક્યા કહેતે હૈ ? જબલગ રાગ ને પુણ્ય ને દયા ને દાન ને અનેક પર્યાય જે હૈ ઉસકી રુચિ રહેતી હૈ, તબલગ અંતરકા યથાર્થ અનુભવ નહીં હોતા. જિસકી રુચિ હૈ ત્યાં વીર્ય કામ કરતે હૈ, રાગ ને પર્યાયકી રુચિ હૈ તો વીર્ય ત્યાં કામ કરતે હૈ. અને એસી રુચિસે અંતરકા અનુભવ નહીં હો સકતા. આહાહા !

ભાવાર્થ: - યહાં એ ઉપદેશ હૈ કે શુદ્ધનયકે વિષયરૂપ આત્માકા અનુભવ કરો. બહુ ટૂંકુ કરી નાખ્યું. સમ્યગ્જ્ઞાન જે શુદ્ધનય હૈ જિસકા વિષય જ્ઞાયક ત્રિકાળ હૈ ઉસકા અનુભવ કરો. આ સાર લિયા. સમજમેં આયા ? આકરી વાત હૈ પણ એ નિર્ણય તો કરે જ્ઞાનમેં પહેલે નિર્ણય તો કરે કે માર્ગ આ હૈ. આહાહા !

અબ ઈસી અર્થકા સૂચક કળશરૂપ કાવ્ય પુન: કહેતે હૈ, ઈસમેં યહ કહા ગયા હૈ કે એસા અનુભવ કરનેપર આત્મદેવ પ્રગટ પ્રતિભાસમાન હોતા હૈ. આહાહાહા !

શ્લોક - ૧૨

(શાર્દૂલવિક્રીડિત)

ભૂતં ભાન્તમભૂતમેવ રભસાન્નિર્ભિદ્ય બન્ધં સુધી-
ર્યદ્યન્તઃ કિલ કોડપ્યહો કલયતિ વ્યાહત્ય મોહં હઠાત્ ।
આત્માત્માનુભવૈકગમ્યમહિમા વ્યક્તોડયમાસ્તે ધ્રુવં
નિત્યં કર્મકલક્ષ્ણપક્ષવિકલો દેવઃ સ્વયં શાશ્વતઃ ॥૧૨॥

હવે, એ જ અર્થનું કલશરૂપ કાવ્ય ફરીને કહે છે જેમાં એમ કહે છે કે આવો અનુભવ કર્યે આત્મદેવ પ્રગટ પ્રતિભાસમાન થાય છે:-

શ્લોકાર્થ:- [યદિ] જો [ક: અપિ સુધી:] કોઈ સુબુદ્ધિ (સમ્યઁષ્ટિ) [ભૂતં ભાન્તમ અભૂતમ્ એવ બન્ધં] ભૂત, વર્તમાન અને ભાવી એવા ત્રણે કાળનાં કર્મોના બંધને પોતાના આત્માથી [રભસાત્] તત્કાળ-શીઘ્ર [નિર્ભિદ્ય] ભિન્ન કરીને તથા [મોહં] તે કર્મના ઉદયના નિમિત્તથી થયેલ મિથ્યાત્વ (અજ્ઞાન) ને [હઠાત્] પોતાના બળથી (પુરુષાર્થથી) [વ્યાહત્ય] રોકીને અથવા નાશ કરીને [અન્તઃ] અંતરંગમાં [કિલ અહો કલયતિ] અભ્યાસ કરે-દેખે તો [અયમ્ આત્મા] આ આત્મા [આત્મઅનુભવ-એક-ગમ્ય-મહિમા] પોતાના અનુભવથી જ જણાવાયોગ્ય જેનો પ્રગટ મહિમા છે એવો [વ્યક્તઃ] વ્યક્ત

(અનુભવગોચર), [ધ્રુવં] નિશ્ચલ, [શાશ્વતઃ] શાશ્વત, [નિત્યં કર્મ-કલકલ-પક્લ-વિકલઃ] નિત્ય કર્મકલક-કર્દમથી રહિત- [સ્વયં દેવઃ] એવો પોતે સ્તુતિ કરવા યોગ્ય દેવ [આસ્તે] વિરાજમાન છે.

ભાવાર્થ:- શુદ્ધનયની દૈષ્ટિથી જોવામાં આવે તો સર્વ કર્મોથી રહિત ચૈતન્યમાત્ર દેવ અવિનાશી આત્મા અંતરંગમાં પોતે વિરાજી રહ્યો છે. આ પ્રાણી-પર્યાયબુદ્ધિ બહિરાત્મા-તેને બહાર ઢૂંઢે છે તે મોટું અજ્ઞાન છે. ૧૨.

(શાર્દૂલવિક્રીડિત)

ભૂતં ભાન્તમભૂતમેવ રમસાન્નિર્મિદ્ય બન્ધં સુધી-
 યદ્યન્તઃ કિલ કોડપ્યહો કલયતિ વ્યાહત્ય મોહં હઠાત્ ।
 આત્માત્માનુભવૈકગમ્યમહિમા વ્યક્તોડયમાસ્તે ધ્રુવં
 નિત્યં કર્મકલકલપક્લવિકલો દેવઃ સ્વયં શાશ્વતઃ ॥૧૨॥

રભસાત્ જોયું રભસાત્ આવ્યું અહીંયા વો પ્રજાણીણીમેં રભસાત્ આતા હૈ ત્યાં એક સમય લીધુ 'તું, જેમ એણે આ રભસાત્ શીઘ્ર. આહાહા ! તું ભગવાન દેવ શાશ્વત અંદર હૈ પ્રભુ તેરી દિવ્યશક્તિકા પાર નહીં, ખબર કેમ પડે ? આહાહા ! બે બીડી સીગારેટની સરખી પીવે તો ભાઈસાબને કળશો ઊતરે આવા તો અપલખણ, હવે એને એમ કહેવું કે આ દેવ હૈ. હૈં ! અને ૬૦ વર્ષે છોકરો આવે વાંઝિયામેણું ટળે ત્યારે એના છોકરાને આમ બચ્ચી ભરે આહાહા ! ઓહોહો ! શું છે પણ આ, તારું પાગલપણું ક્યાં છે ? અને એમાં પાંચ -દસ લાખની પેદાશ થઈ હોય તો કરો આજ લાપસી. પેદાશ મોટી થઈ ગઈ છે ધૂળમાંય નથી હવે પાપની પેદાશ છે સાંભળને હવે. આહાહા !

યદિ કોઈ સુબુદ્ધિ, આહાહા ! હૈ ? સુબુદ્ધિ, જ્ઞાની, સમ્યગ્દૈષ્ટિ, આહાહાહા... “ ભૂતં ભાન્તં અનુભૂતમ એવ બન્ધં ” જીવ ભગવાન આત્મા, ભૂતકાળ ગયોકાળ વર્તમાન ને ભવિષ્ય તીનોં કાળમેં કર્મકે બંધકો અપને આત્માસે, તીનોં કાળકા રાગકા સંબંધ ઉસકો અપને આત્માસે તત્કાળ શીઘ્ર ભિન્ન કરકે, આહાહા ! એ રાગ અને પુણ્ય દયા દાન આદિ વિકલ્પ ને આકૂળતા એ બધી હૈ, ઉસસે આહાહા... ‘ રભસાત્ ’ તીનોં કાળકી વિકારી પર્યાયસે, આહાહા... અપનેકો શીઘ્ર ભિન્ન કરકે, ઘઉંમેંસે જૈસા કાંકરા નિકાલ દેતે હૈ, ઘઉં કહેતે હૈ ને ઘઉં, કાંકરી નિકાલતે હૈ એમ પુણ્ય ને પાપકી પર્યાય, મેલ કાંકરી હૈ ઉસસે ભિન્ન ઘઉં હૈ, એસા આનંદકંદ પ્રભુ હૈ. આહાહાહા... ઉસકી દૈષ્ટિ કરો તો તેરે સમ્યગ્દર્શન હોગા. ધર્મકી પહેલી સીઠી શરૂઆત ત્યાંસે હોગી. આહાહાહા !

(શ્રોતા:- પુણ્ય પરિણામકો મેલ ક્યોં કહેતે હો આપ મહારાજ) મેલ હૈ કે નહીં, કયા હૈ ? મલિન હૈ ને, અશુચિ હૈ ને, જડ હૈ ને ? દુઃખ હૈ ને ? (શ્રોતા:- જડ કહો પણ મેલ નહીં) એ જડકા અર્થ કયા ? ચૈતન્ય પ્રકાશકા નૂરકા ઉસમેં અભાવ હૈ. રાગ, દયા, દાન આદિ ભાવ હૈ ઉસમેં ચૈતન્યકા અંશકા અભાવ હૈ, માટે જડ હે. આહાહાહા ! (શ્રોતા:- મેલ નહીં કહેના ચાહીયે) મેલ હૈ અશુચિ કહા ને ! અશુચિ કહો કે મેલ કહો કે વિભાવ કહો, અધર્મ કહો, આહાહા ! આંહી તો

કહેતે હૈ કે પ્રભુ ત્રિકાળી જ્ઞાયક મૂર્તિ પ્રભુ એને આ ત્રિકાળી જે વિકાર હૈ ઉસસે ભિન્ન કર દે, આહાહાહા ! ત્રિકાળી ચીજકી દૈષ્ટિ કરકે, ત્રિકાળમે રહેનેવાલી વિકૃત અવસ્થાકો દૂર કર દે. આહાહા ! ભાષા તો કૈસી ? આહાહાહા... ભૂતકાળ, વર્તમાન ને ભવિષ્યમે રહેનેવાલા વિકૃત અવસ્થા ઉસકો ત્રિકાળી જ્ઞાયકભાવકા આશ્રય કરકે છોડ દે, ભિન્ન કર દે, આહાહાહા... એ પુરુષાર્થસે હોતા હૈ. સમજમે આયા ?

કોઈ કહેતે હૈ કે તુમ તો કમબદ્ધ માનતે હૈ ને એમાં આ કહાં આયા ? આહાહા... અરે સૂન તો સહી પ્રભુ, કમબદ્ધ માનનેમેંય અકર્તાપણા આ રીતે આ ગયા, સમજમે આયા ? જે સમયે હોગા એ હોગા કમબદ્ધ, પણ એ હોગા એ હોગા કિસકો ? જિસને જ્ઞાયકભાવકા નિર્ણય કિયા અને રાગકા અકર્તાપણા હુઆ ઉસકો કમબદ્ધકા નિર્ણય યથાર્થ હૈ. રાગકા કર્તા હું અને કમબદ્ધ માનના દો ચીજ રહેતી નહીં. કયા કહા એ ? આહાહાહા ! વિકલ્પકા કર્તા હો અને કમબદ્ધ માને એ દો ચીજ રહે સકતી નહીં. એ કમબદ્ધ માનનેવાલા રાગકા અકર્તા હોકર જ્ઞાયકસ્વભાવકી દૈષ્ટિ કરતે હૈ. આહાહાહા ! આવી વાતું છે. નવું લાગે અજાણ્યા માણસને તો. આ કઈ જાતનો તે જૈન પરમેશ્વરનો મારગ હશે આ ? હવે અમે તો ઈચ્છામિ ઈરિયા વીરીયા તસ્ય મિચ્છામિ દુકકડં લ્યો લોગસ્સમાં એવં મયે અભિચ્છુઆ -કાંઈ ન મળે બાપા આહાહા ! આંહી તો એ તો શબ્દો જડ, ભાષા જડ, વિકલ્પ ઊઠે એ પણ જડ, એનાથી તો ભગવાન ભિન્ન, નિત્ય એકરૂપ હૈ. આહાહા !

હૈ ? આહા ! અપને આત્માસે શીઘ્ર ભિન્ન કરકે ઉસ કર્મોદયકે નિમિત્તસે હોનેવાલા, નિમિત્તસે હોનેવાલા હોં, હૈ તો અપનેસે હોતા હૈ મોહ, કર્મ તો નિમિત્ત હૈ. હોનેવાલા મિથ્યાત્વકો ભ્રમણા જો હૈ રાગ મૈં હું. પુણ્ય મૈં હું, પર્યાય જિતના મૈં હું એસા જો મિથ્યાત્વભાવ હૈ ઉસકો અપને બળસે હઠાવ, જુઓ અપના બળસે સ્વભાવ સન્મુખ હોનેકા અપના બળસે રોકકર પુરુષાર્થસે રોકકર, નાશ કરકે અંતરંગમે અભ્યાસ કર દેખે, અંતરંગમે રાગસે ભિન્ન અભ્યાસ કરકે દેખે. તો યહ આત્મા અપને અનુભવમે આ જાનને યોગ્ય જિસકો પ્રગટ મહિમા હૈ, પ્રગટ મહિમા હૈ અંદર પડી હૈ. આહાહા ! અમૃતકા સાગર ઉછળતે હૈ અંદર અતીન્દ્રિય અમૃતકા સાગર ભગવાન આત્મા, આહાહા ! એ પ્રગટ મહિમા હૈ. એસા વ્યક્ત, અનુભવગમ્ય, નિશ્ચલ, આ શાશ્વત, શાશ્વત વસ્તુ પ્રભુ હૈ અંદર, એ નિત્ય કર્મકલંકસે રહિત સ્વયં એસા સ્તુતિ કરને યોગ્ય દેવ, આહાહા... એ સ્તુતિ કરનેલાયક એ ભગવાન આત્મા હૈ, આહાહા... ઉસકી સ્વીકાર કરના સત્કાર કરના એ સ્તુતિ હૈ, એ સ્તુતિ કરના એ દેવકી સ્તુતિ હૈ, દ્રવ્યકી સ્તુતિ હૈ. આહાહા ! વિશેષ કહેગા. (શ્રોતા:- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ.)